

Δικαιώματα των ανηλίκων στο πλαίσιο δικαστικών διαδικασιών

Περιεχόμενο που
παρέχεται από
Σουηδία

Σουηδία

1. Ελάχιστη ηλικία που πρέπει να έχει συμπληρώσει ο ενδιαφερόμενος για να μπορεί να κινήσει δίκη με το δικό του όνομα

Στη Σουηδία η ελάχιστη ηλικία καταλογισμού ποινικής ευθύνης είναι τα 15 έτη. Στις οικογενειακές υποθέσεις, τις εργατικές υποθέσεις, τις μεταναστευτικές υποθέσεις και τις υποθέσεις ασύλου, καθώς και στις υποθέσεις που αφορούν διοικητικές κυρώσεις, ο ενδιαφερόμενος μπορεί να κινήσει δίκη με το δικό του όνομα αν έχει συμπληρώσει τα 18 έτη. Στις υποθέσεις με αντικείμενο θέματα εκπαίδευσης, η αντίστοιχη ηλικία είναι τα 16 έτη, ενώ στις υποθέσεις με αντικείμενο θέματα υγείας (μόνο όταν αφορούν υποχρεωτικό εγκλεισμό σε ψυχιατρικό ίδρυμα / υποχρεωτική ψυχιατρική περίθαλψη) ή την τοποθέτηση υπό μέριμνα, τα 15 έτη (αν και στις περιπτώσεις αυτές το παιδί συνήθως δεν ασκεί την αίτηση, αλλά η αίτηση στρέφεται εναντίον του).

2. Ειδικά όργανα και αρμόδιες αρχές

Η Σουηδία δεν διαθέτει ειδικά δικαστήρια για τους ανήλικους παραβάτες. Τα παιδιά ηλικίας κάτω των 15 ετών δεν μπορούν να διωχθούν ποινικά, αλλά τίθενται υπό τη μέριμνα των κοινωνικών υπηρεσιών, ενώ οι ανήλικοι ηλικίας από 15 έως 18 ετών δικάζονται από τα γενικά δικαστήρια. Η Σουηδία έχει γενικά δικαστήρια και διοικητικά δικαστήρια, τα οποία λειτουργούν παράλληλα. Το σύστημα των διοικητικών δικαστηρίων δικάζει τις προσφυγές κατά διοικητικών αποφάσεων.

Οι υποθέσεις αστικού δικαίου και οι υποθέσεις που αφορούν την επιμέλεια, τη διαμονή και την επικοινωνία υπάγονται στην αρμοδιότητα των γενικών δικαστηρίων. Στη Σουηδία, δεν υπάρχουν ειδικά όργανα που να ασχολούνται με τα παιδιά που εμπλέκονται σε αστικές δικαστικές διαδικασίες. Οι περισσότερες διαφορές οικογενειακού δικαίου υπάγονται στην αρμοδιότητα των γενικών δικαστηρίων.

3. Νομικά μέτρα και μέτρα πολιτικής για την αποφυγή αδικαιολόγητων καθυστερήσεων στη διεκπεραίωση των υποθέσεων που αφορούν παιδιά

Όταν παιδί είναι ύποπτο για την τέλεση αδικήματος, οι γονείς του ή όποιο άλλο πρόσωπο είναι υπεύθυνο για τη φροντίδα του πρέπει να ενημερώνονται το συντομότερο δυνατόν για το αδίκημα και την εξέταση του παιδιού. Οι γονείς πρέπει να είναι παρόντες κατά τη διάρκεια της εξέτασης. Αν πρόκειται για σοβαρό αδίκημα, οι κοινωνικές υπηρεσίες πρέπει επίσης να ενημερώνονται το συντομότερο δυνατόν και να παρίστανται στην εξέταση. Η ανάκριση και η δίκη προσαρμόζονται στα δεδομένα των νεαρών υπόπτων. Η διαδικασία πρέπει να ολοκληρώνεται εντός εύλογου χρόνου. Υπάρχει επίσης γενικός κανόνας που ορίζει ότι οι σχετικές αποφάσεις λαμβάνονται και η διαδικασία αρχίζει χωρίς αδικαιολόγητη καθυστέρηση στις υποθέσεις στις οποίες εμπλέκονται παιδιά και οι οποίες αφορούν την επιμέλεια, τη διαμονή ή την επικοινωνία.

4. Ειδικοί μηχανισμοί και διαδικασίες στήριξης των παιδιών και τρόποι εξασφάλισης της ακρόασης των παιδιών

Σε δίκη είναι δυνατόν να συμμετέχουν τόσο παιδιά όσο και ενήλικες. Ως εκ τούτου, τα παιδιά που είναι θύματα εγκληματικής πράξης έχουν τα ίδια δικαιώματα ακρόασης και συμμετοχής στη δίκη με τους ενήλικες. Στις υποθέσεις στις οποίες η περιγραφή των γεγονότων από το παιδί έχει ιδιαίτερη σημασία (όπως στην περίπτωση που το παιδί είναι θύμα), ειδικός στην παιδοψυχολογία ή στην ανακριτική ψυχολογία θα πρέπει είτε να παρίσταται στην εξέταση του παιδιού είτε να γνωμοδοτήσει σχετικά με την αξία της κατάθεσης του παιδιού. Οι μάρτυρες δεν έχουν δικαίωμα ακρόασης, ανεξάρτητα από το αν ο μάρτυρας είναι παιδί ή ενήλικας. Οι μάρτυρες δεν είναι διάδικοι στη δίκη και δεν έχουν ρόλο στην ποινική διαδικασία πέραν της κατάθεσής τους ως προς τα πραγματικά περιστατικά, αν αυτή είναι αναγκαία.

5. Διεπιστημονική προσέγγιση

Οι διάφοροι εμπλεκόμενοι φορείς, όπως η αστυνομία, οι εισαγγελικές αρχές, οι υγειονομικές υπηρεσίες και οι κοινωνικές υπηρεσίες, πρέπει να συνεργάζονται μεταξύ τους. Όταν παιδί είναι θύμα βίας, η κύρια ευθύνη για τη συνεργασία ανήκει στις κοινωνικές υπηρεσίες. Οι περισσότεροι δήμοι διατηρούν «ομάδες διαβούλευσης» με εκπροσώπους των κοινωνικών υπηρεσιών, των εισαγγελικών αρχών, της αστυνομίας, των υπηρεσιών υγειονομικής περίθαλψης παιδιών και των υπηρεσιών ψυχιατρικής περίθαλψης παιδιών και νέων, οι οποίες είναι αρμόδιες για τον συντονισμό των προσπαθειών και τον σχεδιασμό και την υλοποίηση μέτρων από τους επιμέρους εμπλεκόμενους φορείς μόλις καταγγεληθεί έγκλημα σε βάρος παιδιού. Όταν παιδί είναι θύμα αδικήματος ή υπάρχουν υπόνοιες ότι έχει διαπράξει αδίκημα, η αστυνομία και οι εισαγγελείς πρέπει πάντοτε να συνεργάζονται. Στις υποθέσεις αυτές δρομολογείται επίσης συνεργασία με τις κοινωνικές υπηρεσίες και άλλους αρμόδιους φορείς.

6. Μέτρα για να εξασφαλίζεται ότι το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού αποτελεί πρωταρχικό και κύριο μέλημα

Το σουηδικό δίκαιο ορίζει ότι το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού αποτελεί πρωταρχικό μέλημα των γενικών δικαστηρίων, γεγονός που σημαίνει ότι το δικαστήριο οφείλει να λαμβάνει υπόψη το βέλτιστο συμφέρον κάθε παιδιού. Στις υποθέσεις που αφορούν την επιμέλεια, τη διαμονή και την επικοινωνία, το δικαστήριο αποφασίζει για το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού. Ωστόσο, το διοικητικό δίκαιο της Σουηδίας δεν περιλαμβάνει γενική αρχή που να ορίζει ότι οι αρχές ή τα διοικητικά δικαστήρια πρέπει να λαμβάνουν υπόψη το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού ή ότι πρέπει να αποδίδεται ορισμένη βαρύτητα στο βέλτιστο συμφέρον του παιδιού. Δηλαδή, το διοικητικό δίκαιο διαφέρει από το αστικό δίκαιο ως προς το ζήτημα αυτό. Εντούτοις, υπάρχουν τομεακά νομοθετήματα τα οποία, για συγκεκριμένους διοικητικούς τομείς, ορίζουν ότι πρέπει να λαμβάνεται υπόψη, σε διάφορους βαθμούς, το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού.

7. Παρακολούθηση και εκτέλεση των αποφάσεων στις διαδικασίες στις οποίες εμπλέκονται παιδιά

Στα παιδιά ηλικίας κάτω των 15 ετών δεν μπορεί να καταλογιστεί ποινική ευθύνη για αδικήματα που έχουν διαπράξει. Η θεμελιώδης αρχή είναι ότι οι νεαροί παραβάτες θα πρέπει πρώτα να υποβάλλονται σε μέτρα στο πλαίσιο των κοινωνικών υπηρεσιών και όχι να παραπέμπονται στην Υπηρεσία Σωφρονιστικών Καταστημάτων και Κοινωνικής Επανάταξης. Υπάρχουν ορισμένες ειδικές ποινές οι οποίες ισχύουν μόνο για τους νεαρούς παραβάτες ηλικίας μεταξύ 15 και 21 ετών. Οι παραβάτες ηλικίας μεταξύ 18 και 21 ετών συχνά καταδικάζονται στις ίδιες ποινές με τους ενήλικες. Αν ο δράστης διέπραξε το αδίκημα πριν από την ηλικία των 21 ετών, το νεαρό της ηλικίας του πρέπει να λαμβάνεται ιδιαίτερα υπόψη κατά τον καθορισμό της ποινής. Οι διατάξεις σχετικά με την εκτέλεση των αστικών αποφάσεων είναι οι ίδιες για τα παιδιά και τους ενήλικες. Αν ο οφειλέτης δεν εκπληρώνει τις υποχρεώσεις του από δικαστική απόφαση, ο δανειστής μπορεί να ζητήσει την εκτέλεση της απόφασης από τη Σουηδική Αρχή Αναγκαστικής Εκτέλεσης. Ο κώδικας γονικής μέριμνας περιέχει διατάξεις σχετικά με την εκτέλεση των αποφάσεων για την επιμέλεια, τη διαμονή και την επικοινωνία, καθώς και των άλλων αποφάσεων που εκδίδονται βάσει των διατάξεων του εν λόγω κώδικα. Το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού θα πρέπει να αποτελεί πρωταρχικό μέλημα κατά την εκτέλεση των εν λόγω αποφάσεων.

8. Πρόσβαση σε μέσα έννομης προστασίας

Οι αποφάσεις να μην ασκηθεί δίωξη μπορούν να προσβληθούν με προσφυγή, το δικαίωμα δε άσκησης της προσφυγής αυτής είναι γενικό, δηλαδή δεν περιορίζεται στα παιδιά-θύματα. Ωστόσο, τέτοια προσφυγή μπορεί να ασκηθεί μόνο από πρόσωπα που έχουν έννομο συμφέρον. Τα παιδιά-θύματα, όπως και οι ενήλικες-θύματα, μπορούν να αξιώσουν αποζημίωση από τον δράστη. Στον τομέα του αστικού δικαίου, δεδομένου ότι τα παιδιά δεν διαθέτουν δικονομική ικανότητα, μπορούν να ασκήσουν ένδικα βοηθήματα ή μέσα μόνο μέσω του νόμιμου αντιπροσώπου τους.

9. Γενικοί κανόνες για την υιοθεσία (παιδιού ή ενηλίκου)

Οι αποφάσεις υιοθεσίας εκδίδονται από το δικαστήριο. Οι υποψήφιοι θετοί γονείς υποβάλλουν σχετική αίτηση. Το δικαστήριο εξετάζει αν πληρούνται οι όροι για να πραγματοποιηθεί η υιοθεσία. Η υιοθεσία δεν εγκρίνεται παρά μόνο αν κριθεί ότι είναι προς όφελος του παιδιού.

[Φιλική προς τα παιδιά δικαιοσύνη στη Σουηδία](#) (255 Kb)

■ Τελευταία επικαιροποίηση: 31/07/2020

Την έκδοση αυτής της σελίδας στην εθνική γλώσσα διαχειρίζεται το εκάστοτε κράτος μέλος. Οι μεταφράσεις έχουν γίνει από την αρμόδια υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι τυχόν αλλαγές που επιφέρει η αρμόδια εθνική αρχή στο πρωτότυπο ενδέχεται να μην έχουν περιληφθεί ακόμα στις μεταφράσεις. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν αναλαμβάνει καμία ευθύνη όσον αφορά τις πληροφορίες ή τα στοιχεία που περιλαμβάνονται ή για τα οποία γίνεται λόγος στο παρόν έγγραφο. Βλ. την ανακοίνωση νομικού περιεχομένου για τους κανόνες πνευματικής ιδιοκτησίας που ισχύουν στο κράτος μέλος που είναι αρμόδιο για την παρούσα σελίδα.